

Fra nullvisjon til nulltoleranse

Av styreleder i Nei til Frontkollisjoner, biskop Tor B. Jørgensen

Hvordan vil sikkerheten være langs veiene om 25 år? Vil nullvisjonen være virkelighet og holdningene til sikkerhet grunnleggende endret? Har vi underveis til 2033 fått det paradigmeskifte som må til, for å gjøre veiene våre trygge. Hvor visjon går over til å bli virkelighet.

■ Det er noe rart med veitrafikken. Det oppleves nærmest som en naturlov at den må være risikofylt. En slik toleranse finnes ikke i forhold til luft fart og togtransport. Ulykker finner sted, men det aksepteres ikke. Vi aksepterer det strengeste kontrollregime for ferdsel i lufta, til og med for passasjerene, men vi slipper hverandre rimelig lett løs langs veien. Selvsagt er det forskjeller, både praktisk og økonomisk. Men det er like fullt vanskelig å forstå at vi faktisk tolerer at over to hundre mennesker må miste livet i trafikken og at tusenvis må påføres alvorlige skader bare her i vårt land. Slikt nærmer seg skjebnetro. En slik tro aksepterer vi ikke ellers i samfunnet vårt. Ulykker skal forebygges og unngås. Ser vi på de samfunnsøkonomiske belastningene, er de dessuten enorme, men det regnskapet er det ingen enkeltdepartementer som fører, og dermed går tallene liksom i oppløsning. Men lidelsene blir ikke borte. Og irrasjonaliteten i vår aksept blir ikke mindre.

■ Det er spennende å spørre seg om det store gjennombruddet for en grunnleggende holdningsendring til trafikksikkerhet vil slå igjennom på veien mot 2033. For det er å håpe at våre barnebarn bare rister på hodet der framme og spør oss hvordan vi kunne akseptere et trafikkmønster som forutsatte, ja, indirekte faktisk planla med 250 drepte og 13000 skadde. Når kommer en slik mental endring? Kommer den? Ser vi spor av et gjennombrudd hvor nullvisjonen faktisk blir til nulltoleranse? Hvilke spor skal vi se etter?

■ Ett spor står for meg rimelig klart: Midtdelere. Jeg vil se etter midtdelere. For møteulykkene er og blir de tyngste og mest ødeleggende ulykkene. Det er egentlig rart at slike delere, som skiller motgående trafikk, ikke har vært en mer gjennomført del av det vanlige veibildet fra gammelt av. For det er irrasjonalt at vi kan møte hverandre i 80 km i timen, ofte bare med noen centimeters klaring. Det er et i prinsippet et høyrisikofenomen. Vi er overgitt i andres, og skjebnens hender, på en måte som det egentlig er merkelig at vi tåler – og tolererer.

”Skjebnen” behøver ikke å være mer enn en liten uoppmerksomhet. En liten feilvurdering. En liten uforutsetthet. ”Kom over i feil kjørebane” heter det så nøkternt i avisreferatene. For dem som blir rammet, er det en katastrofe.

■ Mitt forhold til det groteske i vår aksept av trafikkulykker begynner egentlig her. I katastrofene. Ikke de, som jeg må innrømme, nesten har rammet meg. For også jeg har vært nær ved å bli et nummer i en ulykkesstatistikk. Mange ganger. Men livet har vært på min side.

■ Slik er det vel med de fleste av oss som har ferdes i trafikken gjennom et langt liv. Men som prest har jeg møtt en del av dem som har den katastrofale opplevelsen hvor centimeterne og sekundene ikke var på livets side. Det er ubeskrivelig. Det er så mye trykk i slike situasjoner at det nesten er ubærelig. Liv som så brått og brutalt blir forandret. Så fylt av smerte. Og ofte så helt unødvendig. Så ufornuftig. Slike møter har utviklet seg

til en dyp overbevisning om at vi har et ”hull” i vår mentale og moralske bevissthet som aksepterer at vi påfører hverandre så mye lidelse. Slike møter har skapt visjonen om at nullvisjonen, må bli til nulltoleranse.

■ Vi trenger en mental endringsprosess for vårt forhold til trafikken. Noe liknende det som har skjedd når det gjelder vårt forhold til røyking. Røyking er helsefarlig. Fra å være en ”nødvendig” frihetsutøvelse i alt fra restauranter til møterom, er det nå ikke toleranse for at røyking skal ramme andre. I dag er røykfrie lokaler en selvsagthet. Like selvsagt som røyking var det for en liten generasjon siden. Det har skjedd en mental endring. Et holdningsmessig paradigmeskifte. Noe slikt må vi få til i forhold til trafikken. Mennesker skal ikke dø langs norske veier. De skal ikke bli alvorlig kvestet og skadet. Det finner vi oss ikke i. Slik må vi tale. Og slik må ikke minst våre politikere utfordres til å tale. Vi må nå få en tiltakspakke for å gjøre nullvisjonen til virkelighet – forhåpentligvis slik at våre barnebarn i 2033 kan glede seg over at det kom et slikt gjennombrudd for sikkerhet en gang rundt 2010.